

Nykyinen väestötietojärjestelmä ja sukututkimus

1 YLEINEN OSA

1.1 Nykyisistä rekistereistä

Valmisteltaessa vuoden 1988 alussa voimaan tullutta henkilörekisterilakia, jota monet nimittävät tietosuojalaksi, pyrittiin selvittämään olemassaolevien henkilörekisterien lukumäärätietoja. Oikeusministeriön mukaan henkilörekistereitä oli silloin noin 350 000, joista noin 15 000 pidettiin yllä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Lukumääräisesti suurimman ryhmän, yhteensä noin 210 000 rekisteriä, muodostivat erilaiset osakas- ja jäsenrekisterit. Toiseksi suurimmaksi ryhmäksi katsottiin henkilöstöhallinnon rekisterit. Verohallituksen rekisteröimiä työnantajia oli noin 96 000, joista jokaisella luonnollisesti on rekisteri palveluksessaan olevista. Valtionhallinnossa laskettiin olevan pysyvässä käytössä vajaat 150 valtakunnallista tai muutoin kattavaa henkilörekisteriä, joita ylläpidettiin automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Kaikki Suomen kansalaiset, kotona ja maailmalla, sisältävä väestön keskusrekisteri perustettiin 1970-luvun alussa. Myös maassa pysyvästi asuvat ulkomalaiset ovat siinä mukana. Perustiedot koottiin sekä kirkon että valtion viranomaisten paikallisrekistereistä, siis kirkonkirjoista ja henkikirjoista. Historiatietoja ei keskusrekisteriin koottu, mutta niitä on jo kertynyt neljännesvuosisadan ajalta. Ne perheet, jotka olivat 1. päivänä lokakuuta 1973 samassa paikallisrekisterissä, saatiin keskusrekisteriin. Vanhempien ja lasten yhteyttä ei keskusrekisterissä, nykyisessä väestötietojärjestelmässä yleensä ole, mikäli tiet olivat jo ennen mainittua päivää johtaneet eri rekistereihin. Väestötietojärjestelmä-termi otettiin käyttöön vuo-

den 1993 marraskuun alusta lukien voimaan tullessa väestötietolaissa, jolla kumottiin vuoden 1971 alusta voimaan tullut ja vuosien mittaan varsin usein paikattu väestökirjalaki. Väestön keskusrekisteriä ei enää käsitteenä ole sen paremmin kuin kotipaikkarekisteriäkään. Väestörekisteri-termi jäi vielä elämään evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan viranomaisten pitämän paikallisrekisterin nimenä. Laki nimittää sitä "kirkolliseksi väestörekisteriksi". Viimeinen henkikirjoitus suoritettiin vuoden 1989 alussa.

Ylläpitotietoja väestön keskusrekisteriin saatiin koko sen olemassaolon ajan molemmilta paikallisilta rekisterinpitäjiltä, kotipaikkarekisterinpitäjältä ja väestörekisterinpitäjältä, sekä monista muista tietolähteistä. Väestön keskusrekisterissä, nykyisessä väestötietojärjestelmässä on alusta saakka ollut maarekisterin ja tonttikirjan perustiedot ja vuodesta 1982 lukien myös varsin yksityiskohtaista ja kattavaa tietoa rakennuksista ja huoneistoista. Kaikki tärkeimmät ja suurimmat julkisen hallinnon rekisterit saavat nykyisin henkilöitä koskevat perustietonsa väestötietojärjestelmästä.

Työnjakoväestötietojärjestelmän ylläpidossa on väestötietolain mukaan sellainen, että rekisteritoimisto vastaa virka-alueensa rekisteritiedoista ja niiden ylläpidosta ja väestörekisterikeskus vastaa väestötietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Jokaisessa maan 59 kihlakunnassa on rekisteritoimisto, jonka ohjauksessa ja valvonnassa alueen seurakunnat toimivat väestökirjanpitoa koskevissa asioissa.

Yhteiskunnan tärkeimpiä nykyisiä perusrekistereitä ovat väestötietojärjestelmän lisäksi kiinteistötietojärjestelmä,

kaupparekisteri, tieliikenteen tietojärjestelmä (ajoneuvorekisteri, ajokorttirekisteri, ajoneuvoverotusrekisteri ja autokiinnitysrekisteri) sekä yhdistysrekisteri. Kiinteistötietojärjestelmä, joka ei vielä kaikilta osin kata aivan koko maata, sisältää tiedot kaikista kiinteistöistä, mm. niiden pinta-alasta, erilaisista oikeuksista, omistajista ja kiinnityksistä. Siinä on siis mukana myös oikeushallinnon ja ympäristöhallinnon tietoja. Esimerkiksi kunnat ovat tärkeitä tietojen antajia niin väestötietojärjestelmään kuin kiinteistötietojärjestelmäänkin.

1.2 Rekistereistä tietohuollosi

Rekisterien luomisen ja ylläpidon on näihin saakka katsottu hyödyttävän lähes yksinomaan rekisterin pitäjiä, jotka ovat saaneet valvontaansa ja toimenpiteittensä vaikutuspiiriin mahdollisimman laajasti niin elolliset kuin elottomatkin kohteet. Tehokkuutta on siis lisätty rekisterien avulla, on sitten kyse vaikkapa veronkannosta tai sotaväenotosta taikka uskontoon liittyvästä huolenpidosta tai valvonnasta. Sukututkimus on ollut niitä poikkeuksia, joissa kansalainenkin on kokenut hyötyvänsä rekisterinpidosta. Se on kuitenkin koko väestöön suhteutettuna harvojen harrastus. Tilastointi, joka parhaimmillaan pohjautuu hyviin rekisterijärjestelmiin, muodostaa perustan historiankirjoitukselle, mutta ennen kaikkea hyvälle tulevaisuuden suunnittelulle. Nykyisin onkin päädytty puhumaan tietohuollosta, joka voi toimia hyvin vain, mikäli tietohallinto on asianomaisessa toimintayksikössä kunnossa.

Aivan viime vuosina on yleisesti huomattu, että tietohallinnon ja tietohuollon hyvä järjestely on myös yksityisen ihmisen etu. Eniten vaivaa ja harmia huonosta rekisteristä aiheutuukin nimenomaan hänelle. Yhdistyksen jäsen haluaa, että hänen kerran ilmoittamansa tiedot talletetaan huolellisesti ja siten, että hän on mukana jokaisessa postituksessa, joka koskee häntä. Hän osaa myös vaatia, ettei kaikille jäsenille lähetetä huomautuskir-

jettä sen johdosta, että jotkut ovat jättäneet jäsenmaksunsa maksamatta. Anja Virtanen ja Pentti Korhonen tai Pentti Virtanen ja Anja Korhonen -olettaisiin tiettyjen rekisterien ja niiden pohjalta tehtyjen tilastojen avulla 1930-luvulla syntyneistä eniten olevan noiden nimien kantajia- vaativat aivan oikein, että heidän pienet palkkionsa osoitetaan rekisterien avulla siten, etteivät ne harhaudu kenenkään kaiman tilille. Asiakkaat saattavat harmistuksissaan vaihtaa liikettä, mikäli ajoissa maksetusta laskusta tulee huomautuskirje. Julkisen hallinnon puolella on suorastaan toivottavaa, että kansalaiset katsovat velvollisuutensa tulleen täytetyksi, kun he yhden kerran ovat ilmoittaneet jonkin pyydetyn tiedon jollekin viranomaiselle. Kehitys on kulkenut, mutta liian hitaasti, yksityisten ihmisten vaivannäköä vähentävään suuntaan. Vanha traditio on, että viranomainen kehoittaa palvelujaan tarvitsevaa henkilöä hakemaan toisilta viranomaisilta, niiden rekistereistä, asian hoidossa tarvittavia tietoja. Nämä tiedot kirjoitetaan paperille, joka usein juhlallisesti otsikoidaan todistukseksi. Tällaisia kokemuksia paperisodaksi nimitetystä ilmiöstä on itsekullakin. Kyseessä on saattanut olla vaikkapa määräalan lohkominen, lainhuudatus, ajokorttiasia, passin hankkiminen tai perunkirjoituksen toimittaminen. Erilaisten yhteiskunnan lakisääteisten tukimuotojen hyväksikäytössä kansalainen tarvitsee myös terveyttä ja terävyyttä, ettei jäisi onnesta osattomaksi. Viime aikoina on menty siihen suuntaan, että asiaa käsittelevä virkamies ottaakin itse yhteyden toiseen viranomaiseen ja vuoden 1993 marraskuun alusta lukien viranomainen veloitettiin tähän menettelyyn väestötietolailla. Automaattinen tietojenkäsittely on tuonut mukanaan uusia yhteydenottotapoja. Puhelin on kuitenkin varsin vanha keksintö, mutta eihän sen avulla ole saatu aina-kaan heti sitä juhlallista todistusta asiakirjanippuun. Soittamisen vaivakin on siis näihin saakka jätetty hallinnon asiakkaalle.

1.3 Tietosuoja

Useimmiten tietosuojasta puhuttaessa tarkoitetaan yksityisiin henkilöihin kohdistuvaa tietosuojaa, harvemmin yrityksiä koskevaa tietosuojaa. Henkilörekisterilaille pyritään siihen, ettei perusteettomasti loukattaisi jonkun yksityisyyttä, etuja tai oikeuksia. Toisena tarkoituksena on, ettei vaarannettaisi valtion turvallisuutta. Lailla säädetään tietojen keräämisestä, tallettamisesta, käyttämisestä ja luovuttamisesta. Sitä sovelletaan kuitenkin toissijaisena, joten ennen henkilörekisterilain voimaantuloa annetussa muussa laissa ja asetuksessakin olevia vastavia säännöksiä noudatetaan sen sijasta. Säännösten puuttuessa on henkilörekisterilaki niiltä osin voimassa. Aina ei ole kuitenkaan helppoa todeta, ovatko erityislain säännökset kattavia vai onko siirryttävä soveltamaan myös henkilörekisterilakia. Väestökirjalain osalta ratkaistiin eräs tällainen sovellettavan lain valintaa koskeva kysymys maaliskuussa 1991 Korkeimmassa hallinto-oikeudessa äänin 3-2.

Henkilön edut ja oikeudet, joita ei saa rekisteröinnissä perusteettomasti loukata, ovat useimmiten aika konkreettisia. Yksityisyys on sen sijaan paljon vaikeammin, jos ollenkaan määriteltävissä. Se voi ilmetä eri tilanteissa eri tavoin. On omaan henkilöön liittyviä asioita, joissa toinen ei näe vähäisintäkään suojan tarvetta, toinen pitää samaa asiaa kaikin tavoin salassa pidettävänä. Hyvä esimerkki tästä on syntymäaika. Moni on pahoittanut mielensä siitä, ettei häntä ole huomattu onnitella syntymäpäivänään. Jotkut toiset ovat kieltäneet syntymävuotensa julkaisemisen jopa Valtiokalenterissa.

Henkilörekisterilaki ei sisällä yksityisyyden suojan määrittelyä. Yksityisyys on kuitenkin tullut varsin hyvin suojatuksi. Rekisterien pitäjät joutuvatkin tulemaan toimeen varsin yksityiskohtaisen ja vaikeasti sovellettavan lain kanssa. Sen säättämisen aikoihin ja vielä nytkin julkisessa keskustelussa eniten näkyvissä ovat mielipiteet, joiden mukaan yksityisyyden suojelemisessa on yhteiskunnassamme paljon

tekemätöntä työtä. Saattaa kuitenkin olla niinkin, että tässä kysymyksessä kriittisten mielipiteiden julkisuuskynnys on varsin matala. Osoitetietojensa luovuttamisen väestötietojärjestelmästä suoramainontaan, osoitepalveluun sekä markkina- ja mielipidetutkimuksiin ja niihin verrattaviin tarkoituksiin on lain oltua voimassa kuusi vuotta kieltänyt vain 25 000 henkilöä. Rungas viisi miljoonaa ei ole kieltänyt. Tämä kuvanee hieman yleistä suhtautumista. Osoitetieto tosin on vähiten yksityisyyden suojaa tarvitseva tieto ja kiellon perusteena lieneekin useimmiten halu estää mainosten saapuminen. Tosin 2 300 noista 25 000 sallii mainonnan, mutta haluaa kartella ystäviä ja vihamiehiä kieltämällä osoitetiedon annon yksittäin kysyttäessä.

Rekisterien pidon sääntely on kokonaisuudessaan hyvä ja tärkeä asia. On sellaisia arkaluonteisia, esimerkiksi sairauksiin ja sosiaalihuoltoon liittyviä asioita, joitten leviäminen tarpeettomiin paikkoihin tulee estää. Yleensäkin ihmisen henkilökohtaisten tietojen asiatonta levittämistä on syytä jarrutella. Henkilörekisterilain perustarkoitus on valitettavasti jäänyt julkisuudessa taka-alalle, kun sitä sovellettaessa on jouduttu vaikeuttamaan jopa suomalaisen kulttuuriin kuuluvia ilmiöitä. Varsin arvokkaita tutkimuslähteitä ovat oppilaitosten oppilaista ja ammattiryhmien jäsenistä julkaistut matrikkelit. Nyt kuitenkin esimerkiksi viimeisin lakimiesmatrikkeli ei ole enää täydellinen rekisteri maan elossa olevista lakimiehistä, koska 31 heistä on kieltänyt nimensä mukaan ottamisen. Tutkijat pyrkivät täydellisyyteen ja totuuteen ja sitä heiltä myös odotetaan. Laki on tuonut siihen esteitä. Esimerkiksi sukuseura voi saada sukuuuttelon tekemistä varten luvan kerätä ja tallettaa rekisteriin yhdistykseen kuulumattomienkin suvun jäsenten henkilötietoja, mutta siitä tulee jättää visusti pois kaikki ne, jotka ovat kieltäneet tietojensa keräämisen ja tallettamisen. Tämä sukututkimuksen ja matrikkelinpidon ongelma on nyt kuitenkin väistymässä, mikäli hallituksen joulukuun 22 päivänä

eduskunnalle antama esitys henkilörekisterilain muuttamisesta etenee valmiiksi laiksi. Lain 18 §:ään esitetään lisättäväksi momentti:

Henkilömatrikkelia ja sukututkimusta varten saa henkilörekisteristä luovuttaa, jollei rekisteröity ole kieltänyt tiedon luovuttamista, tiedot, jotka rekisterinpitäjällä on asetuksen mukaan oikeus kerätä ja tallettaa tällaiseen rekisteriin.

Sitä täydentää lisäys lain 5 §:än luetteloon. Pykälän pääsäännön estämättä saadaan myös *henkilömatrikkelia ja sukututkimusta* varten kerätä ja tallettaa henkilötietoja henkilörekisteriin. Nyt voimassa olevan lain aikana on ko. tietojen kerääminen ja tallettaminen ollut mahdollista vain tietosuojalautakunnan poikkeusluvalla. Lupa on useimmiten annettu. Arkaluonteisten tietojen keruuseen ja tallettamiseen tarvitaan edelleen myös matrikkelien ja sukututkimuksen osalta rekisteröidyn suostumus tai tietosuojalautakunnan lupa.

Kysymys kuolleiden henkilöiden tietosuojasta oli tarkoitus ratkaista nyt annetussa hallituksen lakiesityksessä. Se osoitautui kuitenkin niin laajaksi ja vaikeaksi kysymyksi, että lakiesityksen perusteissa kerrotaan asian tulevan koko laajuudessaan arvioitavaksi suunnitteilla olevan henkilörekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Sen verran edistystä on kuitenkin tapahtumassa verrattuna nykyiseen käytäntöön, että henkilö ei voi kieltää tietojen keräämistä ja tallettamista kuolleesta omaisestaan.

Erilaisia julkisen hallinnon rekistereitä ei voi nykyisin käyttää tehokkaasti yhdessä hyväksi, koska hyväksikäyttöön tarvitaan säädöspohja eikä erillislakeja ole aina ehditty tai huomattu valmistella ja säätää. Esimerkiksi virheitten etsiminen eri rekistereitä vertailevilla tietokoneajoilla vaatii aina säännökset tuekseen. Eräänlainen ongelma on myös se, että henkilörekisterilaki on lisännyt mahdollisuuksia välttää toimenpiteiltä tai ainakin

antanut lisää aikaa sellaisille henkilöille, joiden tavoittaminen on joko yksityisen henkilön tai yrityksen taikka julkisen hallinnon edun mukaista. Tarkoitin tällä esimerkiksi luvatta televisiota katselevia, julkisen kirjaston kirjojen palautuksen unohtaneita, velanmaksunsa laiminlyöneitä ja monia muita vastaavia ryhmiä. Koska hintojen, maksujen ja verojen määrään vaikuttaa se, kuinka kattavasti ne saadaan perityksi, asia on yhteinen.

Valtaenemmistölle kansalaisista on suoraan hyötyä asioidessaan liikkeitten tai viranomaisten kanssa, että heidät voidaan kaikissa tilanteissa yksilöidä nopeasti ja varmasti. Palvelu nopeutuu ja toisaalta vaara joutua esimerkiksi aiheettomien perintätoimenpiteitten kohteeksi vähenee. Sairaalahoitoon joutuessaan on potilaan edun mukaista, ettei minkäänlaisessa kiireessä hänen potilaskertomuksiaan sekoiteta toisen samanlaisen tai samantapaisen nimen omaavan henkilön vastaaviin papereihin. Hyvän keinon siihen antaa henkilötunnus. Jos sitä ei olisi, seurauksena olisi varsin pian, että jokaiselta ihmiseltä alettaisiin kysyä jokin korvaava tarkistustieto, vaikkapa äidin nimi ja syntymävuosi. Suurimpien rekisterien pitäjät löytäisivät asiasta pian yhteisen ratkaisun, jonka käyttöä lainsäätäjät sitten taas tosin saattaisi alkaa rajoittaa.

2 VÄESTÖKIRJAHALLINNON PALVELUT

2.1 Tietopalvelut

Nimet ja osoitteet yhteydenottoja varten

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa nimiä ja osoitteita tietyn sukunimen omaavista henkilöistä valmiina osoitetarjoina. Tiedot voidaan hakea myös entisen sukunimen perusteella (se nimi, joka henkilöllä oli ensi kertaa avioliittoon mennessään). Tietojen saamiseen tarvitaan väestörekisterikeskuksen tietolupa.

Osoitetietoja voidaan antaa vain kertaluonteista yhteydenottoa varten, joten sukututkijan on syytä kysyä yhteydenotossaan lupaa jatkolähetyksiin. Tietojen

luovutuksen kieltäneiden nimiä ja osoitteita ei voida luovuttaa.

Nimet, osoitteet ja muuta tietoa sukurekisterin perustamista varten

Sukurekisterin perustamista varten voidaan luovuttaa nimiä, osoitteita ja muita henkilötietoja, mikäli tietojen luovuttamista ja rekisterin perustamista varten on saatu tietosuojalautakunnan poikkeuslupa.

Poikkeuslupahakemuksessa kannattaa pyytää lupaa seuraaville tiedoille, jotta poiminnassa saadaan mukaan kaikki henkilöt, joilla on tai on ollut tutkimuksen kohteena oleva sukunimi

- nykyinen sukunimi, esim. Virtanen
- nimet, joissa haettu nimi on nimen osana, esim. Virtanen-Mäki tai Virtanen Garcia
- entinen sukunimi/entiset sukunimet (myös entiset Virtaset)
- etunimet/entiset etunimet
- syntymäpäivä
- syntymäkotikunta (ulkomailla syntyneet: syntymävaltio ja -paikka
- mahdollinen kuolinpäivä
- kotikunta
- ammatti
- osoite
- voimassa olevan avioliiton vihkimispäivä.

Mikäli halutaan tiedot vanhemmista, puolisoista, lapsista, sisaruksista jne, tulee asiasta olla niinikään maininta hakemuksessa. Yleensäkin poikkeuslupahakemuksessa kannattaa luettelaa mahdollisimman laaja tietosisältö - laajempi kuin mitä aiotaan hakea väestörekisterikeskukselta.

Edellä sanottu koskee siis aikaa siihen saakka, kun eduskunnan käsiteltävänä oleva lainmuutos tulee voimaan. Lakiesityksen liitteenä on eduskunnan tietoon saatettu, että henkilörekisteriasetukseen on aikomus lisätä seuraavansisältöinen 2 a §

.....saa sukututkimusta varten tarkoitettuun henkilörekisteriin kerätä ja tallettaa tiedon

sukuun kuuluvan henkilön ja tämän aviopuolison nimestä, syntymäajasta ja -paikasta, vihkimisajasta, kuolinajasta ja -paikasta ja arvosta tai ammatista sekä osoitetiedot yhteydenottoa varten. Lisäksi rekisteriin saa kerätä ja tallettaa muut sukututkimuksen kannalta tarpeelliset henkilötiedot.....

Tiedot voidaan luovuttaa väestötietojärjestelmästä paperitulosteina tai levykkeellä tai molemmilla tavoilla. Tietojen saamiseen tarvitaan myös tietolupa. Aiemmin kaikista massaluovutuksista päätettiin väestörekisterikeskuksessa. Väestötietolain tultua voimaan marraskuun 1993 alussa päättävät kihlakuntien rekisteritoimistot oman virka-alueensa tietojen massaluovutuksesta. Tuskin kuitenkaan mikään suku on pysynyt yhden kihlakunnan alueella. Yksittäisiä tietoja voidaan uuden lain mukaan luovuttaa mistä tahansa rekisteritoimistosta. Näin ollen rekisteritoimistot voivat nyt antaa virkatodistuksia myös oman virka-alueensa ulkopuolella asuvista henkilöistä, myös evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan jäsenistä. Tämä on hyvä sukututkijan tietää.

Väestötietojärjestelmän paikallispalveluihin etsitään parhaillaan uusia tietoteknisiä ratkaisuja. Tarkoituksena on löytää välineet ja menettelytavat, joilla ne voisivat toimittaa asiakkailleen nopeasti ja kätevästi vaikkapa valmiita osoitetarroja.

Tietosuojalautakunnan poikkeuslupiin on sisällynyt kieltö kerätä ja tallettaa niiden henkilöiden tietoja, jotka ovat sen kieltäneet. Sama kieltö-oikeus on sisällytetty eduskunnassa olevaan lakiesitykseen. Niitä ei voi siis luovuttaa.

Sukurekisterissä olevien tietojen päivitys

Tietokonekäsitteilyyn soveltuvassa muodossa oleva sukututkimusrekisteri voidaan päivittää esimerkiksi uusimmilla nimitiedoilla, avioliittotiedoilla jne. Tässä tarkoi-

tuksessa ei väestörekisterikeskuksen puoleen ole vielä kääntynyt, mutta näen suuria tulevaisuuden visioita asiassa. Ajatelkaamme, jotain tietokonemuodossa olevaa jälkeläisluetteloa, jota ei pidetä yllä. Joskus kymmenen, kahdenkymmenen vuoden kuluttua herää harrastus uudelleen. On mahdollista, että jälkeläisluetteloon saa silloin täysin ajan tasalle yhdellä vaivattomalla tietokoneajolla.

Osoitepalvelupuhelin 9700-7700 (på svenska 9700-7701)

Yksittäisiä osoitteita voi tiedustella valtakunnallisesta osoitepalvelupuhelimesta numerosta 9700-7700.

Palvelun hinta on 10,15 mk/min. + paikallispuhelimaksu.

Osoitepalvelupuhelimesta löytyvät nopeasti kaikkien suomalaisten osoitetiedot. Numero vastaa arkin klo 8-20. Palvelun laajentamistarvetta ja -mahdollisuutta ympärivuorokautiseksi ja myös lauantaisin ja sunnuntaisin mahdolliseksi tutkitaan. Ruotsinkielinen palvelu (9700-7701) vastaa virka-aikana.

Osoitteen löytymisen tekee jokseenkin varmaksi, mikäli kysyjällä on tiedossa henkilön koko nimi, entinen sukunimi, syntymäaika tai syntymävuosi. Myös kotikunta tai aikaisempi osoite ovat hyviä tunnistetietoja. Jos tietää henkilötunnuksen, voidaan henkilö aina yksilöidä. Paljon vajavaisemmilla tiedoilla kannattaa yrittää ja usein onnistuu. Sitä todistaa kyselyn saama suosio. Joulukuussa 1993 numeroon tuli 75 000 puhelua ja kyselyitä paljon enemmän.

Sukunimien lukumäärät

Väestörekisterikeskuksesta voi kysyä puhelimitse tietyn sukunimen omaavien henkilöiden lukumääriä. (Väestörekisterikeskus, puh. (90) 159 61/ tietopalvelu tai Anne-Maritta Vihko puh. (90) 159 6638)

2.2 Hakemusmenettely

Hakemus nimien ja osoitteiden saamiseksi yhteydenottoa varten sukututkimusasiassa

Hakemuksessa olisi hyvä olla seuraavat tiedot

- tarkoitus (yhteydenotto sukututkimusasiassa)
- sukunimi
- hakijan nimi
- hakijan yhteystiedot (osoite, puhelinnumero)
- haluttu toimitusaika.

Hakemus voidaan tehdä vapaamuotoisesti ja se osoitetaan väestörekisterikeskuskelle, PL 7, 00521 Helsinki.

Väestörekisterikeskuksen lupa sisältää

- ehdot tietojen käyttämiselle
 - kustannusarvion
 - tilaus- ja sitoumuslomakkeen.
- Tiedot luovutetaan osoitetarroina.

Hakemus tietojen saamiseksi sukurekisterin perustamista varten väestötietojärjestelmän tiedoilla

Hakemuksessa olisi hyvä olla seuraavat tiedot

- tietosuojalautakunnan poikkeuslupapäätös
- toivotut poimintaperusteet
- toivottu luovutustapa (paperituloste, disketti tai molemmat)
- kuinka tietojen suojaus järjestetään
- hakijan yhteystiedot (osoite, puhelinnumero).

Hakemus voidaan tehdä vapaamuotoisesti ja se osoitetaan väestörekisterikeskuskelle, PL 7, 00521 Helsinki.

Väestörekisterikeskuksen lupa sisältää

- ehdot tietojen käyttämiselle
- kustannusarvion
- tilaus- ja sitoumuslomakkeen
- ilmoituksen tietojenluovutustavasta.

Hakemus sukurekisterissä olevien tietojen päivittämiseksi

Koska tällaisia ei vielä ole ollut, on pioneerin syytä ottaa keskusteluyhteys väestörekisterikeskukseen. Myös maksut selvi-

tetään siinä yhteydessä.

2.3 Tietopalvelumaksut

Pienimuotoiset otannat

Sukututkimukseen, suku- tai luokkakousten järjestämistä tms. varten suoritettava otanta tai poiminta 2,80 mk / luovutettu tietoyksikkö.

Otanta- ja poimintapalvelu

Otanta tai poiminta henkilö-, kiinteistö- tai rakennustiedoista perusmaksuna 2000 mk ja sen lisäksi 1,10 mk / luovutettu tietoyksikkö.

Vertailu

Edellisestä seuraa, että 1176 yksikön suuruiseen otantaan saakka hinta on halvempi ensimmäisen vaihtoehdon mukaisella hinnalla. Koska otanta- ja poimintapalvelu on kokonaan koneellista, saattaa sen käyttäminen kuitenkin olla pienemmilläkin määrillä tarkoituksenmukaista ja sukututkijan kokonaiskustannuksia ajatellen edullisinta. Esimerkiksi valmiitten tarrojen kirjoittaminen on automaattisen poiminnan ja tulostuksen yhteydessä mahdollista ja vaivatonta.

2.4 Väestörekisterikeskuksen yhteystiedot

Kysy lisää tietopalveluista:

VÄESTÖREKISTERIKESKUS
PL 7 (Kellosilta 4) 00521 Helsinki
Puh. (90) 159 61 / tietopalvelu
tai (90) 159 6634 (Leena Hynninen)
tai merkittävät luovutusehtokysymykset
(90) 159 6520 (Klaus Naumanen)

Telekopio (90) 159 6495

2.5 Sukurekisterin perustamisesta (yhteenveto nykylain mukaan)

Sukurekisterin perustamiseen tarvitaan

tietosuojalautakunnan*) poikkeuslupa, koska

1) henkilörekisterilain 5 §:n 1 momentin mukaan henkilörekisteriin saa kerätä ja tallettaa ilman rekisteröidyn suostumusta tai tietosuojalautakunnan poikkeuslupaa tietoja vain sellaisista henkilöistä, joilla asiakas- tai palvelussuhteen, jäsenyyden tai muun niihin verrattavan suhteen vuoksi on asiallinen yhteys rekisterinpitäjän toimintaan, jollei rekisterin pitäminen johdu rekisterin pitäjälle säädetystä taikka lain tai asetuksen nojalla määrätystä tehtävästä.

2) henkilörekisterilain edellyttämän yhteysvaatimuksen sukurekisterin pitämisessä ei ole katsottu täyttyvän sillä perusteella, että henkilö on sukuseuran edustaman suvun jäsen. Sukurekisterin pitämistä ei myöskään pidetä henkilörekisterilaisissa ja -asetuksessa tarkoitettuna tutkimustoimintana, joka oikeuttaisi poikkeamaan yhteysvaatimuksesta.

Tietosuojalautakunnan poikkeuslupien nojalla ei sukurekisteriin ole saanut kerätä ja tallettaa sellaisten henkilöitten henkilötietoja, jotka ovat kieltäneet tietojensa keräämisen ja tallettamisen.

Väestötietolaki lähtee henkilörekisterilain mukaisista periaatteista, kun kysymyksessä on massaluovutus tai arkaluontoinen otanta. Lain 29 §:n mukaan tietosuojalautakunta voi antaa poikkeusluvan tietojen massaluovutukseen tai niiden arkaluontoiseen otantaan, vaikkei hakijalla ole henkilörekisterilain mukaista oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin. Edellytyksenä luvan myöntämiselle on, että tietojen luovuttamisella voidaan merkittävästi yksinkertaistaa asioiden käsittelyä. Lisäedellytyksenä on mm., että rekisteröidyn yksityisyyden, hänen etujensa ja oikeuksiensa sekä valtion turvallisuuden vaarantuminen voidaan estää.

*) Tietosuojalautakunta, PL 31, 00931 Helsinki, puh. vaihde (90) 342 2455, telekopio (90) 343 1247

VÄESTÖKIRJANPIDON TIETOYKSIKÖT JA NIIDEN VÄLISET YHTEYDET

